

Veemajanduskava koostamisega seotud avalik arutelu 10:30-12:00

Reeda Iismaa

Miks ja kuidas me koostame Eesti vete
majandamiseks veemajanduskava?

Elina Leiner

Kas ja kuidas saab igäüks
veemajanduskava koostamisel osaleda?

Agne Aruväli

Mida tuleb teha, et elada koos
üleujutustega?

KLIIMAMINISTEERIUM

Perioodi 2028-2033 veemajanduskavade ajakohastamine

Reeda Iismaa, veeosakonna nõunik
11.12.2024

Eesmärk

Eesti vete kaitse, vete hea seisundi (tervise) saavutamine ja säilitamine!

INIMESTELE
ELUKS

INIMETSELE
MAJANDUSEKS

LOODUSELE
TOIMIMISEKS

Õiguslik raam

- Veepoliitika raamdirektiiv (2000)
Veeseadus (1994/2000)
 - Eesmärkide saavutamise viimane tähtaeg 2027
 - Veemajanduskavasid koostatakse koos üleujutuse riskide maandamiskavadega
-

Vesikonnad:

Ida-Eesti Vesikond

Lääne-Eesti vesikond

Koiva vesikond

EELISes arvel:

ca 2874 järve ja tehisjärve

ca 1772 jõge, oja, peakraavi, kanalit

Vete majandamiseks on Eesti veed jagatud majandamisüksusteks ehk veekogumiteks

Kogumid:

744 pinnaveekogumit

Vooluveekogumeid 635

Seisuveekogumeid 93

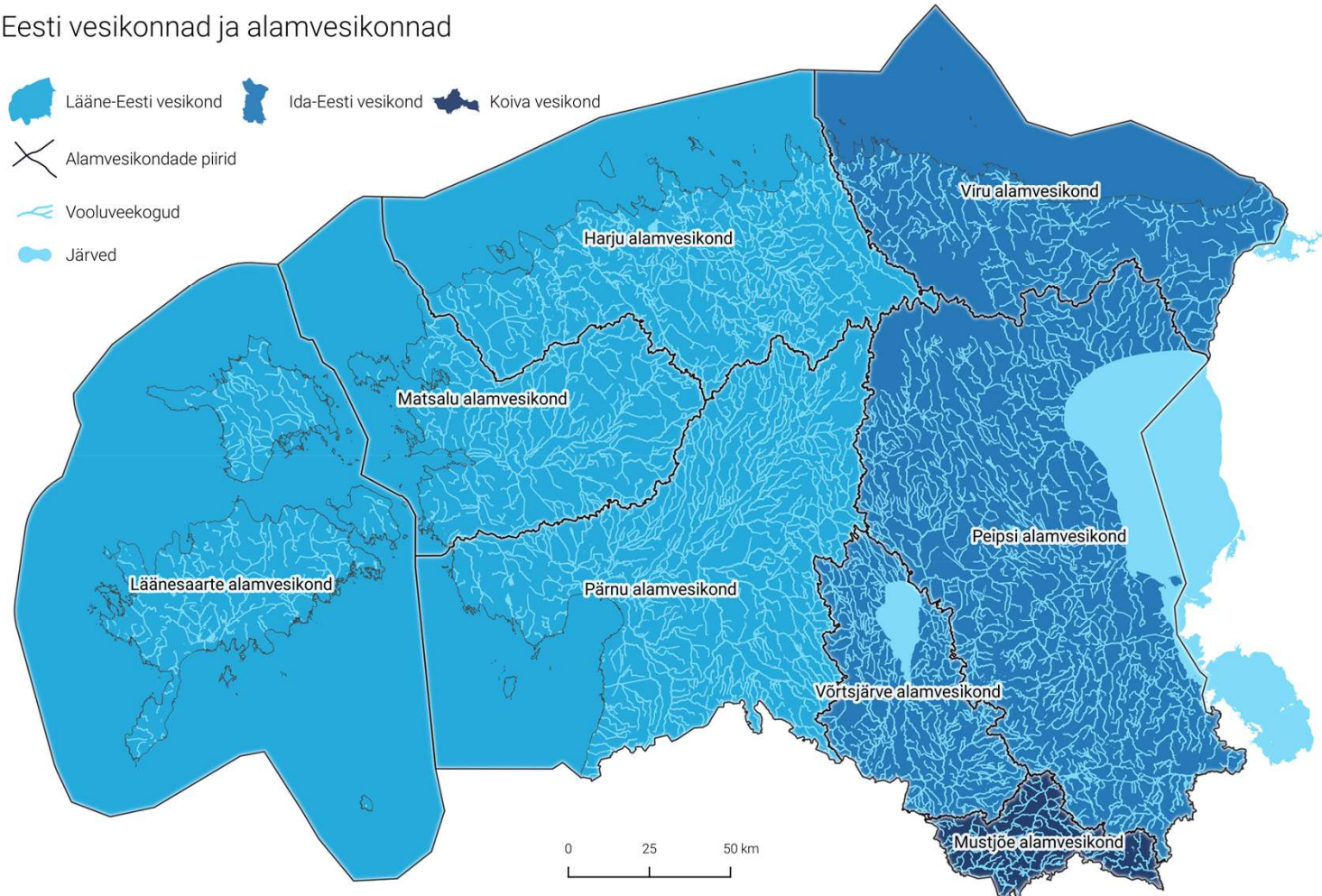
Rannikuveekogumeid 16

31 põhjaveekogumit

Kõik veekogud ei ole kogumid!

Eesti vesikonnad ja alamvesikonnad

- Lääne-Eesti vesikond
- Ida-Eesti vesikond
- Koiva vesikond
- Alamvesikondade piirid
- Vooluveekogud
- Järved

Andmed: EELIS (Eesti looduse infosüsteem), Keskkonnaagentuur 2023

Vete seisund

Pinnaveekogumite koondseisund 2023. a:

- 0% väga heas seisundis
- 52% heas seisundis
- 26% kesises seisundis
- 21% halvas seisundis
- 1,08% väga halvas seisundis

Põhjaveekogumite koondseisund 2020.a:

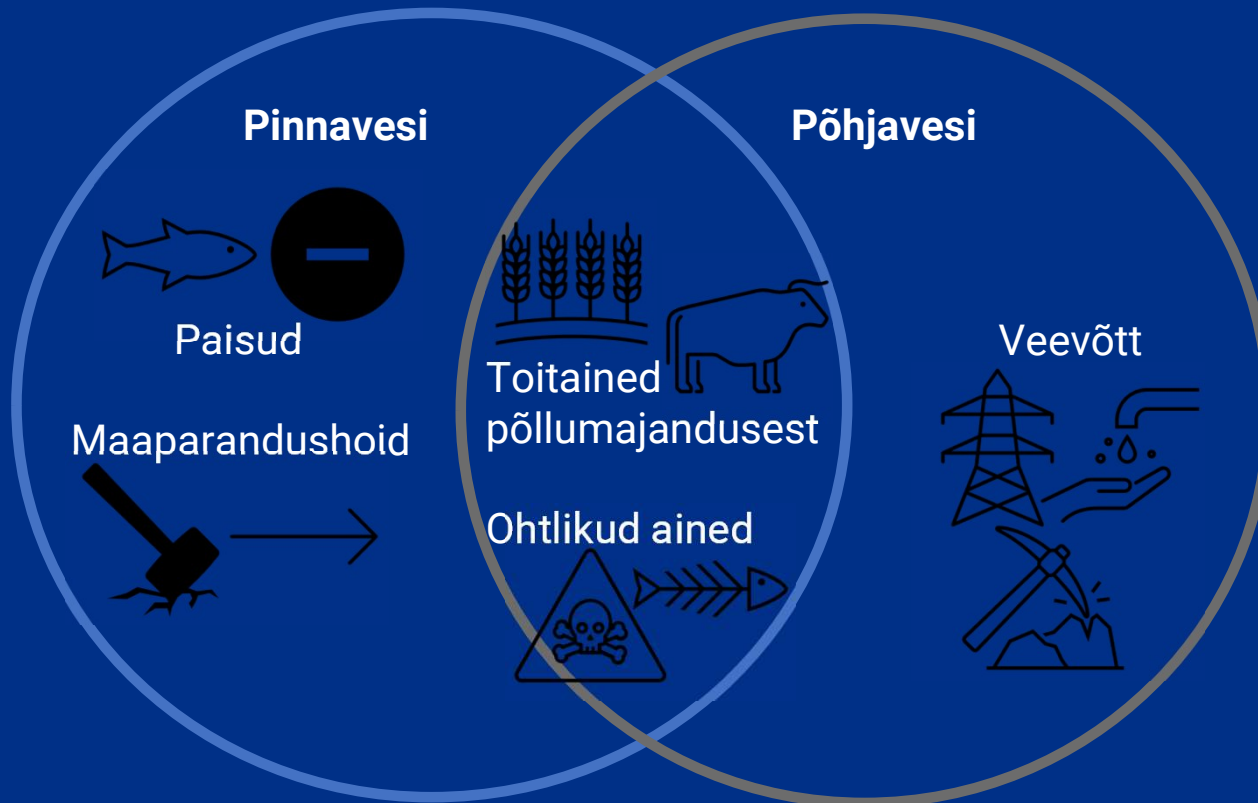
- 26% halvas seisundis
- 19% hea seisund ohustatud
- 55 % heas seisundis

KLIIMAMINISTEERIUM

Perioodi 2022-2027 peamised koormused

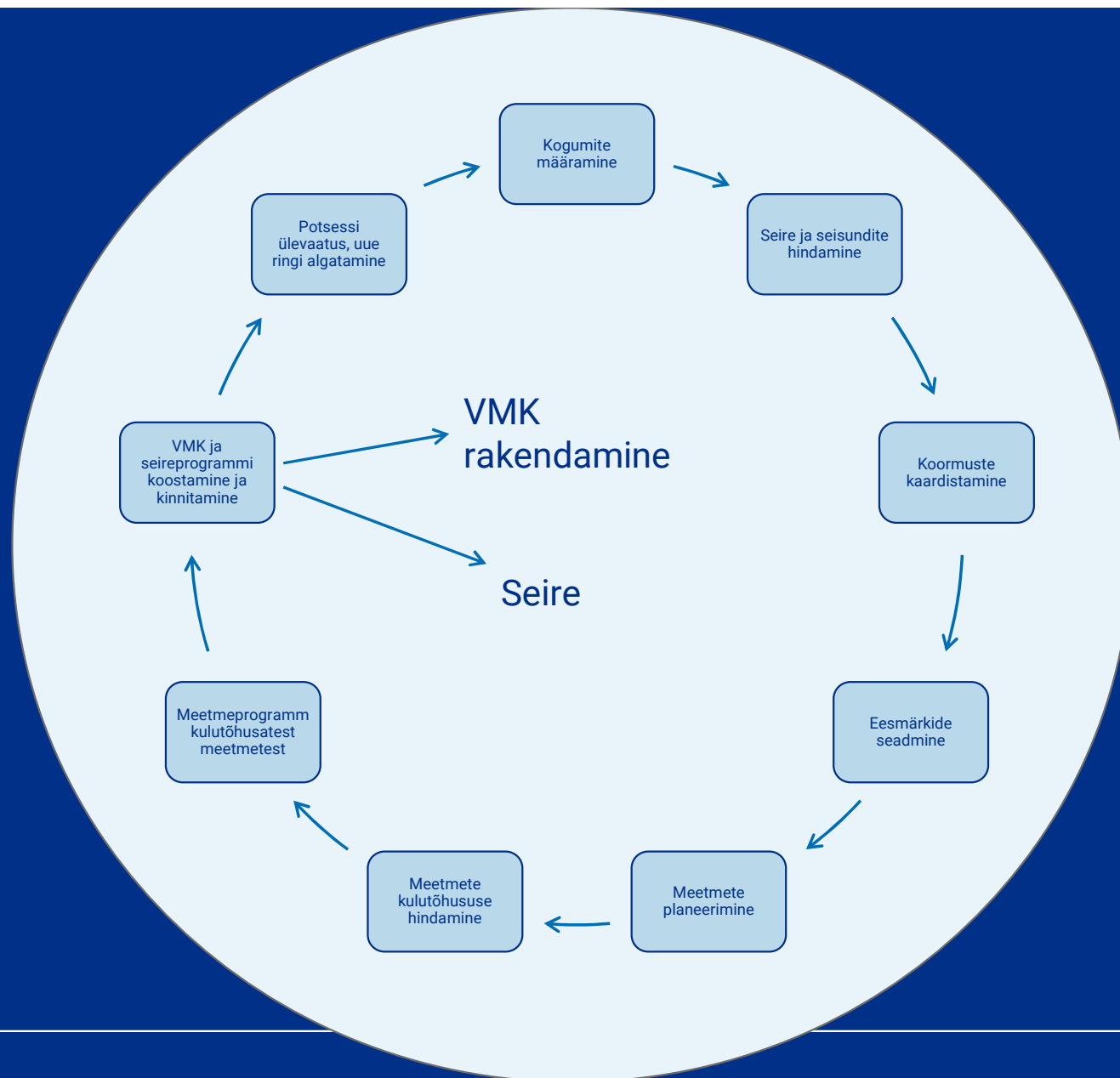

Veemajanduskavad

- Veekogumite majandamine toimub veemajanduskavade alusel
 - Veemajanduskavad koostatakse 6 a perioodi kohta
 - Mitteheas seisundis veekogumite seisundi parandamiseks ja heas seisundis kogumite seisundi säilitamiseks koostatakse meetmeprogramm
 - Käsil on periood (2022-2027) kavade rakendamine ja perioodi 2028-2033 kavade ajakohastamine
-

VMK protsessi loogika

VMK ajakohastamise protsessis valmivad dokumendid

1. VMK protsessi ülevaatamine-KliM, KAUR, KeA, EKUK, EGT
2. Minister algatab käskkirjaga VMK ajakohastamise-KliM
3. VMK ajakohastamise ajagraafik, tööplaan (KliM) ja kaasamisplaan (KeA)
4. Alusuuringud: VRD art.5:
 - vesikonnatunnuste analüüs-KAUR, EGT, KeA, KliM, EKUK, EGT
 - inimkoormuste analüüs (oluliste koormuste määramine vesikonna ja kogumi tasemele, koormuste ajas muutumise hindamine- riigi strateegia, majandus + kliima)-KAUR, EGT, KeA, EGT, KliM
 - veekasutuse majandusanalüüs-TalTech, KliM, KAUR, KeA
 - oluliste veemajandusprobleemide ülevaade-KAUR

VMK ajakohastamise protsessis valmivad dokumendid

5. Eeluuringud:

- põhjavee, pinnavee ja maismaaökosüsteemide vaheliste seoste selgitamine- TLU, KliM, EGT
- Ba allikate selgitamine- TLU, KAUR
- Direktiivide, määruste, strateegiliste dokumentide VRD/VMK-ga joondamine– UT, KliM, KAUR, KeA, EGT, EKUK
- TMV HYMO seire- EMU, KAUR, KeA, KliM, EKUK
- Rannikumere madalate lahtede tüübikuuluvuse hindamine– UT, KAUR, KliM

VMK ajakohastamise protsessis valmivad dokumendid

6. Meetmeprogrammi koostamine:

- Veekogumitele eesmärkide seadmine, erandite põhjendamine- KliM, TalTech, KAUR, EGT, KeA
- Meetmete planeerimine mitteheas seisundis veekogumitele- KAUR, KeA, KliM, EGT, EKUK
- Meetmete kulutõhususe hindamine- TalTech, KAUR, KliM, KeA
- Kulutõhusatest meetmetest programmi koostamine- KAUR, KeA, KliM
- Meetmete kliimakindluse hindamine- KliM, KAUR

7. Perioodi veeseireprogrammi koostamine (ülevaateseire, operatiivseire, uurimusseire, põhjaveeseire, NTA seire, Helcom jms)- KAUR, EKUK, KliM, KeA, EGT

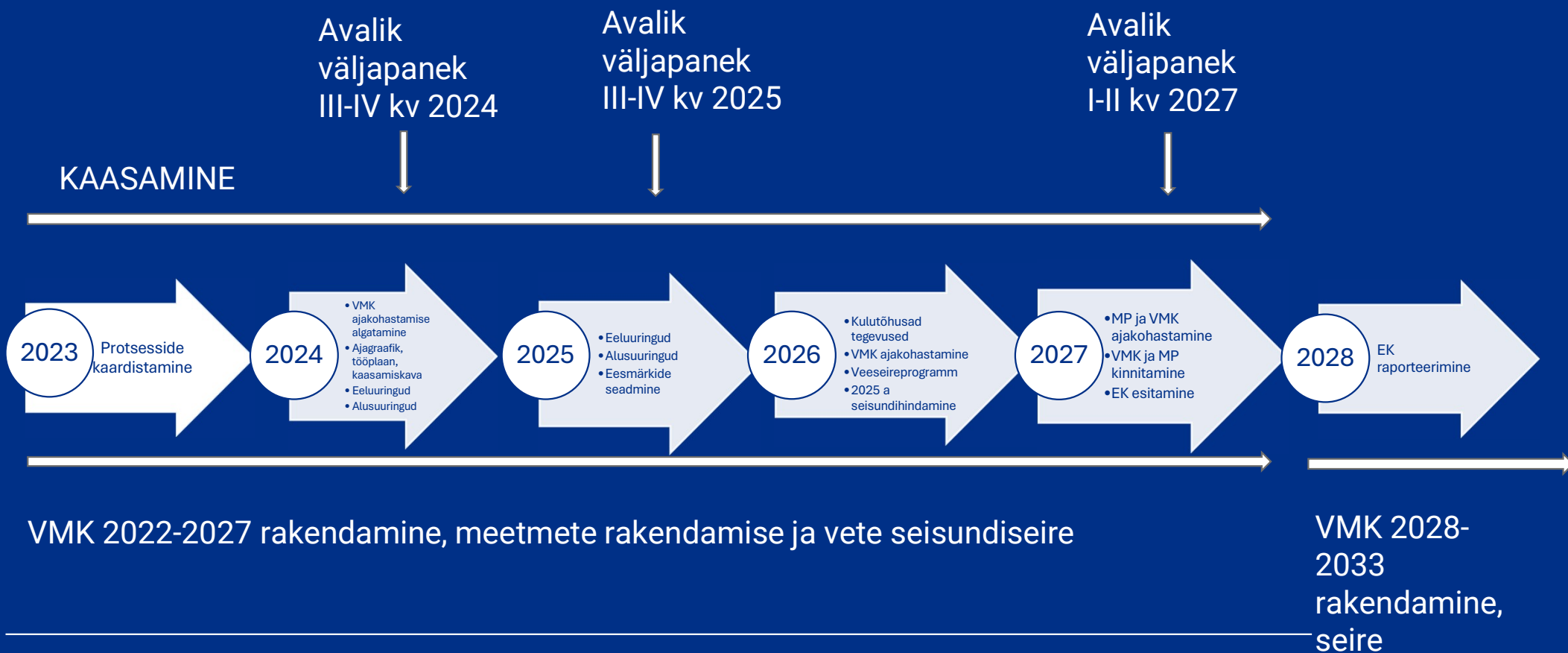
8. VMK koostamine- KAUR, KliM, KeA, EKUK, KeA, EGT

9. Minister kinnitab käskkirjaga VMK- KliM

10. VMK EK raporteerimine- KAUR

Veemajanduskava 2028-2033 protsess

KLIIMAMINISTEERIUM

Aitäh!

Reeda Iismaa, veeosakonna nõunik
reeda.iismaa@kliimaministerium.ee

KESKKONNAAMET

Kas ja kuidas saab igaüks veemajanduskava koostamisel osaleda?

Elina Leiner

peaspetsialist, veeosakond

Veemajanduskava – VMK – Vete terviseplaan

Meetmeprogramm – MP - meetmed

VMK koostamise ajagraafik,
tööplaan
kaasamise plaan

1. Keda me kaasame?
2. Kus asub lisainfo?
3. Kuidas kaasame?

Avalik väljapanek

Kohalikud omavalitsused
Keskonnakaitseorganisatsioonid
Riigiasutused
Esindusorganisatsioonid
Vee-ettevõtted
Paisu omanikud
Vesiviljelejad
Põllumajandustootjad
Muud ettevõtted/keskkonnaloa omanikud
Maaparandussüsteemide omanikud
Maaomanikud
...

Keda kaasame?

- Teated avalikest väljapanekutest, aruteludest jt üritustest saadetakse kaasamise plaanis nimetatud riigiasutustele ja (esindus)organisatsioonidele **ja kõikidele teistele, kes on selleks soovi avaldanud!**

1. VMK avaliku info, teadete jms jagamist oma kanalites, liikmeskonnaga jt.
2. Teavet uuringutest jm andmetest, mis võivad meile abiks olla
3. Ettepanekuid VMK koostamiseks ja kaasamiseks
4. Tagasiside kaasamisele
5.

Mida kaasatavatelt ootame?

Kas oleks vaja millegi kohta rohkem teavet – nt kuidas hinnatakse seisundit, kes teeb seiret jms?

Mis on puudu, et VMK oleks paremini mõistetav?

Kas mõni valdkond vajaks eraldi tähelepanu, et VMK teadlikkust tõsta?

...

Mida kaasatavad meilt ootavad?

Vete terviseplan

VMKde meetmete kaardirakendus

Veemajanduskavade 2022-2027
meetmeprogrammis planeeritud tegevused.

Vaata kaarti

Vete terviseplan 2028-2033 Vaata lisaks Seotud dokumendid (2) Esita oma ettepanek! Terviseplani ja üleujutuste maandamiskava ajajoon

Vete terviseplan 2028-2033

21.juunist kuni 21. detsembrini on kõigil võimalik esitada oma ettepanekuid veemajanduskava ning üleujutuste maandamiskava tööplaanile, ajagraafikule, kaasamise plaani ja üleujutuste riskide hinnangule.

Avalik arutelu toimub 11. detsembril. Loe lähemalt paremast menüüpunkti *Päevakajaline* alt.

Veemajanduskava on vete terviseplan, kus nähakse ette milliseid pinnavee- ja põhjaveekogumeid on vaja ravida ja mis on selleks vajalikud tegevused.

2024.aastal on alustatud vete terviseplani koostamisega aastateks 2028-2033.

Vete terviseplan koostatakse kogumitele, mille seisund ei ole hea. Selleks, et õigesti hinnata veekogude ja põhjavee seisundit ning määrata õiged ravivõtted, on vajalik üle vaadata kogu teadaolev informatsioon veekogude paiknemisest, seire tulemustest, mõjuteguritest ja väga palju muudki. Eristatud on valgala suuruse ja iseloomu alusel 744 pinnaveekogu või selle osa, mille seisundit hinnatakse. Põhjaveekogumid on eristatud olemasolevate geoloogiliste ja hüdrogeoloogiliste kaartide alusel ja neid on 31.

Vaata lisaks

Päevakajaline ▾

Kuidas see mind puudutab? ▾

Ettekanded ja salvestised ▾

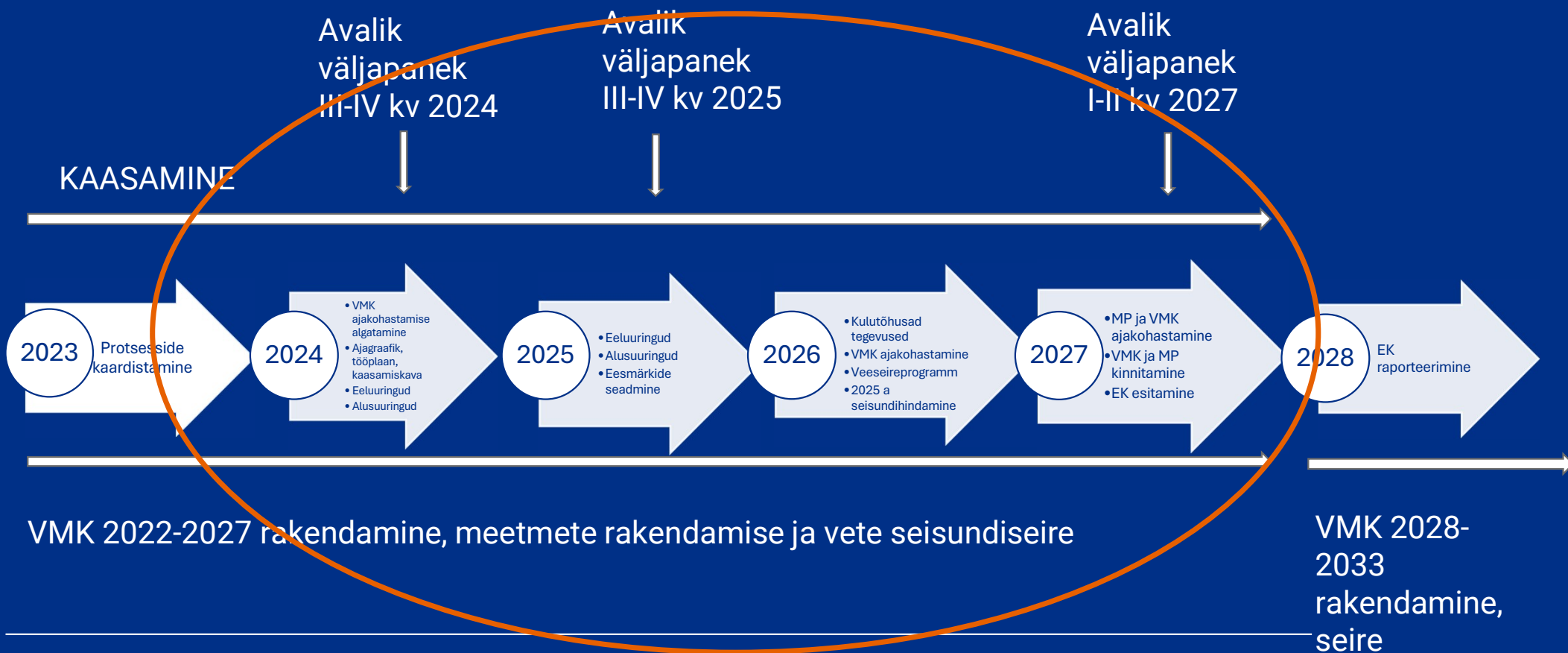
Üleujutustega seotud riskide
maandamiskavad ▾

Kuidas kaasame?

Veemajanduskava 2028-2033 protsess

2024

- VMK ajakohastamise algatamine
- Ajagraafik, tööplaan, **kaasamise plaan**
- Eeluuringud
- **Alusuuringud**

Avalik väljapanek ja arutelu.

Inimkoormuste analüüs:
metoodika arutelud huvigruppide esindajatega;

Metoodikad valmivad 2025.a jaanuari lõpuks.

2025

- Valmivad eeluuringud ja alusuuringud
- Eesmärkide seadmine

Avalik väljapanek ja arutelu
II poolaasta

Räägi kaasa!
- eesmärgid

2026

- 2025.a seisundi hindamine
- Kulutõhusad tegevused
- VMK ja MP ajakohastamine
- Veeseireprogramm

Räägi kaasa!
- erandid
- meetmed

2027

- VMK ja MP ajakohastamine
- VMK ja MP kinnitamine

Avalik väljapanek ja arutelu,
I poolaasta

1. Avaliku väljapaneku ajal on ettepanekute vorm keskkonnaportaalil.
2. Väljapanekute vahelisel ajal elina.leiner@keskkonnaamet.ee

Kas ja kuidas saab
igäüks
veemajanduskava
koostamisel
osaleda?

*Me ei peaks üksteisele mitte vastu astuma,
vaid vastu tulema.*

*Kui seda teeme, võib sündida ideid,
mis panevad vastu ajahambale.*

Mis saaks meil selle vastu olla?

Indrek Koff

Üleujutustega seotud riskide maandamiskava ja kaasamine ning riskide hinnang

Agne Aruväli
veeosakonna nõunik

Üleujutuste kaardid ja mõisted Eesti regulatsioonides ja praktikas

- Korduvüleujutusala ja suurte üleujutusalaadega siseveekogud – Looduskaitseseaduses sätestatud mõisted. **Piiranguvööndite lähtealuseks.**
- Üleujutuse direktiivi ja veeseaduse regulatsiooni alusel määratud riskipiirkonnad ning kaardistatud üleujutuse stsenaariumid. Maa-ameti Geoportaal ja Keskkonnaportaal. **Otseseid piiranguid ei tekita.**
- Kindlustusandjate poolt kaardistatud üleujutuste kaardid.
- Keskkonnaagentuuri poolt kaardistatud üleujutuse stsenaarium kogu Eesti rannikule ja edaspidi järgjärgult ka siseveekogudele. Maandamiskavade meede paremaks planeerimiseks. Maa-ameti Geoportaal ja Keskkonnaportaal. **Otseseid piiranguid ei tekita.**
- Muud uuringute käigus kaardistatud üleujutused.
- ilmteenistus.ee (Keskkonnaagentuur) lehel olev üleujutuste kaart. Kaugseire ja operatiivseire informatsioon. **Otseseid piiranguid ei tekita.**

Üleujutusega seotud riskide maandamine

DIRECTIVE 2007/60/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 23 October 2007 on the assessment and management of flood risks

Ajakohastatakse iga 6 aasta tagant

Eesmärk on vähendada üleujutuste mõju inimese tervisele, keskkonnale, kultuuripärandile ja majandustegevusele

LISAKS HÄDAOLUKORRASEADUS, PLANERRIMISSEADUSE JA MAAPRANDUSSEADUSE REGULATSIOONID

Veekogude terviseplaani ja üleujutuste maandamiskava koostamise algatamine

01.
2024

Tööplaani, üleujutuste riskide hindamise, kaasamismeetmete ja alusuuringute koostamise algus

2024
II pa

Tööplaani, üleujutuste riskide hindamise ja kaasamismeetmete avalik väljapanek

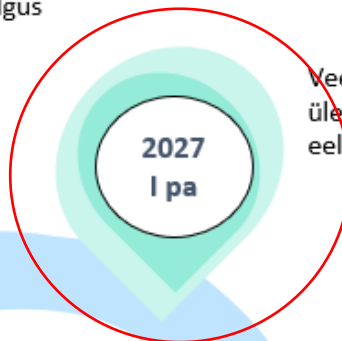

2025
II pa

Alusuuringute ja üleujutusohupiirkonna ning üleujutustega seotud riskipiirkondade kaartide avalik väljapanek

07.
2025

Terviseplaani ja üleujutuste maandamiskavade koostamise algus

2027
I pa

Veekogude terviseplaani ja üleujutuste maandamiskava eelnõu avalik väljapanek

Veekogude tervisliku seisundi hinnangu koostamine

01-06.2026

12.2027

Veekogude terviseplaani ja üleujutuste maandamiskava kinnitamine

**Räägi
kaasa!**

Kaasamistegevused

- Keskkonnaportaal -
<https://keskkonnaportaal.ee/teemad/vesi/veemajanduskavad/ulejutus-te-maandamiskava>

Avaliku väljapaneku eelsed tegevused	Avaliku väljapaneku ajal läbiviidavad tegevused
Infotunnid ja arutelud - koosolekud kõikide riskipiirkondade kohalike omavalitsuste ja rakendajatega.	Avalik arutelu
Sotsiaal – ja massimeedia	
Koostöö informatsiooni jagamisel	

Riskide hindamine

Analüüsis püstitatud küsimused:

- Millised üleujutused esinesid 2018-2023.aastal?
- Millised üleujutused võivad tulevikus esineda?
- Kas olemasolevates riskipiirkondades on risk muutunud?
- Millised üleujutused on olulised?

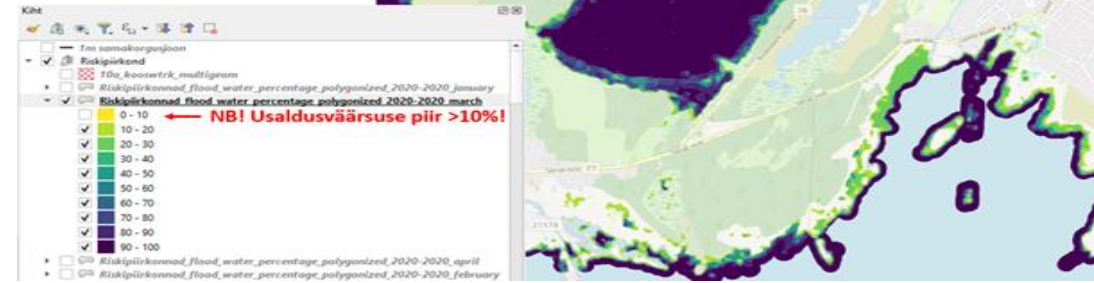
Riskipiirkondade määramine

- Üleujutusega seotud oluliseks riskipiirkonnaks määrati ala, kus esines minevikus või esineb tulevikus olulise kahjuliku mõjuga üleujutusi.
- Olulise kahjuliku mõjuga üleujutus esineb **tiheasutuslal** ja sellega kaasneb vähemalt üks kahjulik sündmus:
 - üleujutus takistab operatiivteenistuste, haiglate, lasteaedade, koolide ja avalikõiguslike hoonete tööd;
 - üleujutus ohustab keskkonnakompleksloa kohustusega kaitist või üle 2000 ie reoveepuhastit;
 - üleujutus vähendab I või II kaitsekategooria liigi levikut nende tuvastatud elupaigas, avaldab olulist negatiivset mõju Natura 2000 alale;
 - üleujutus ohustab või kahjustab kultuurimälestist;
 - üleujutus seab ohtu inimese elu või tervise;
 - üleujutus takistab liiklemist põhimaanteedel, kõrvalmaanteedel või tugimaanteedel.

Asetleidnud 2018-2023 toimunud üleujutuste tuvastamine

- Ajavahemikul 2018–2023 toimunud üleujutuste tuvastamiseks kasutati **satelliitandmeid** ja Keskkonnaagentuuris olevat **rannikujaamade ja hüdromeetriaajaamade infot**.
- Minevikus toimunud veetaseme tõusude informatsioon võrreldi käsitletud kriteeriumeid iseloomustavate andmetega (ruumiandmete analüüs).
- **Andmed:** keskkonnakompleksloa kohustusega ettevõtete käitiste asukohad (KOTKAS), üle 2000 ie reoveepuhastid, I ja II kaitsekategooria liigid ning Natura 2000 alad (Eesti Looduseinfosüsteem), kultuurimälestised (Kultuurimälestiste riiklik register vahendatud Maa-ameti geoportaali teenuse kaudu - kultuurimälestiste rakendus), tiheasustusala (omavalitsuste kehtivad ja muutmisel olevad planeeringud ja Maa-ameti geoportaali planeeringute rakendus), haridusasutused, hoolekandeadasutused, kiirabi, politseiasutus, päästekomandod (Maa-ameti aadresside ja kohaandmete süsteem (AKS)), teed (Eesti topograafia andmekogu ja teeregister).

Üleujutused, mis võivad tulevikus esineda

Prognooside alusel võib 21. sajandi jooksul oodata järgmisi muutusi:

- **temperatuuritõus**, mis on Eestis 20. sajandi teises pooles olnud kiirem kui maailmas keskmiselt, sellest tulenevad **jää- ja lumikatte vähenemine ning kuuma- ja põuaperioodide suurenemine**;
- **sademete hulga suurenemine eriti talveperioodil** ja sellest tulenevad üleujutused;
- **merepinna tõus** ja sellest tulenev kaldaerosioon, oht kaldarajatistele, surve ehitiste ümberpaigutamiseks jms;
- **tormide sagenemine** ning sellest tulenevad üleujutused.

Üleujutused, mis võivad tulevikus esineda

- 2019.aastal arvutati ja kaardistati tõenäosusstsenaariumid 16 riskipiirkonnale ja 2023.aastal valmis Keskkonnaagentuuri analüüs, millega arvutati ja kaardistati kogu ranniku tõenäosusstsenaariumid (üleujutuste ulatused, mis võivad üks kord 10, 50, 100 ja 1000. aasta jooksul juhtuda).
- Kaardistatud üleujutuse stsenaariumid võrreldi olulise üleujutuse kriteeriumeid iseloomustavate andmetega (aluseks kõige ekstreemsema stsenaariumi üleujutuse ulatus). Ruumiandmete analüüs.
- Tuvastati 43 sündmust.

Riskipiirkonnad

- 33 riskipiirkonda

Täna tähelepanu eest!!!

<https://keskkonnaportaal.ee/et/teemad/vesi/veemajanduskavad/uleujutuste-maandamiskava>

agne.aruvali@kliimaministerium.ee